

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти і науки України 24 квітня
2024 року № 578

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Турченко Марія Андріївна,
(власне ім'я, прізвище здобувача)
1999 року народження, громадянин Україна,
(назва держави, громадянином якої є здобувач (ка))
освіта вища: закінчила у 2021 році Харківський національний університет імені
В.Н. Каразіна
(найменування закладу вищої освіти)
за спеціальністю (спеціальностями) Право
(за дипломом)
працює вчитель історії в Комунальний заклад «Харківська гімназія № 92
(посада) (місце основної роботи, підпорядкування, місто)
Харківської міської ради», м. Харків
виконала акредитовану освітньо-наукову програму підготовки доктора філософії (PhD).
Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
(повне найменування закладу вищої освіти)
Міністерства освіти і науки України, м. Харків від «26» травня 2026 року № 0114-1/236
(наукової установи), підпорядкування (у родовому відмінку), місто)
зі змінами (за наявності), внесеними наказом від « » 20 року № ,
у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –

Карина РОСТОВСЬКА, доктор юридичних наук, (12.00.07 – адміністративне
право і процес; фінансове право; інформаційне право), доцент, доцент кафедри державно-правових
дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Рецензентів – Марк ВОРОНОВ, кандидат юридичних наук (12.00.02 – конституційне
право), доцент, доцент кафедри конституційного і муніципального права юридичного
факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Людмила ГУДЗЬ, кандидат юридичних наук (12.00.02 –
конституційне право; Муніципальне право), доцент, доцент кафедри конституційного
і муніципального права юридичного факультету Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Офіційних опонентів – Олександр БАТАНОВ, доктор юридичних наук (12.00.02 –
конституційне право; муніципальне право), професор, провідний науковий співробітник
відділу конституційного права та місцевого самоврядування Інституту держави і права імені
В.М. Корецького НАН України

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Олег ПЕТРИШИН, кандидат юридичних наук (12.00.01 – теорія та історія
держави і права; історія політичних і правових учень), старший дослідник, доцент кафедри права
Європейського Союзу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

на засіданні « 07 » серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня
доктора філософії з галузі знань 08 Право

(галузь знань)

Марії Андріївні Турченко

(власне ім'я, прізвище здобувача (ки) у давальному відмінку)

на підставі публічного захисту дисертації «Правові засади інноваційного розвитку
(назва дисертації)

місцевого самоврядування в Україні»

за спеціальністю (спеціальностями)

081 Право

(код і найменування спеціальності (спеціальностей))

відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)

Дисертацію виконано у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна
Міністерства освіти і науки України, м. Харків

(найменування закладу вищої освіти (наукової установи), підпорядкування, місто)

Науковий керівник: Віталій СЕРЬОГІН, доктор юридичних наук, (12.00.01. – теорія та історія
держави і права; історія політичних і правових учень; 12.00.02 – конституційне право; муніципальне
право), професор, професор кафедри конституційного і муніципального права; декан юридичного
факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада)

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису (наводиться аналіз
дисертації щодо дотримання вимог пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора
філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти,
наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою
Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами)).

У дисертації сформульовані концептуальні положення, висновки та рекомендації, які
мають певний ступінь новизни, зокрема:

Уперше:

- обґрунтовано тезу про те, що розвиток місцевого самоврядування в Україні
протягом усіх років незалежності мав певною мірою інноваційний характер як за змістом,
так і за формами реалізації, хоч інноваційність такого розвитку традиційно обмежувалася
спробами удосконалення системно- структурної та функціонально-компетенційної
складових;

- сформульовано поняття правових засад інноваційного розвитку місцевого
самоврядування в Україні; під такими засадами пропонується розуміти систему правових
норм, принципів, процедур та механізмів, які забезпечують впровадження новітніх науково
обґрунтованих підходів у функціонування системи місцевого самоврядування з метою
підвищення її ефективності, адаптивності до змін, прозорості та відповідності потребам
громади;

- обґрунтовано тезу, що суб'єкти місцевого самоврядування є суб'єктами інноваційної
діяльності; під інноваціями у місцевому самоврядуванні слід розуміти новостворені
(застосовані) або вдосконалені управлінські моделі, технології, методи, що підвищують
якість, результативність та ефективність роботи системи місцевого самоврядування; такі
інновації стосуються роботи органів місцевого самоврядування, їх службових і посадових
осіб, депутатів місцевих рад, комунальних підприємств, установ та організацій, а також
надання публічних послуг на муніципальному рівні;

- визначено чотири пріоритетні напрями інноваційного розвитку місцевого
самоврядування в Україні та формування його правових засад: 1) «децентралізація
2.0» як раціоналізоване реформування структурно- функціональної організації місцевого
самоврядування; 2) адаптація системи місцевого самоврядування до умов
інформаційного суспільства на засадах «Smart-city»; 3) гуманізація місцевого
самоврядування шляхом його перетворення на царину правозахисту на засадах «Міста
прав людини»; 4) виведення взаємодії муніципальної влади з громадянським суспільством та

публічно-приватного партнерства на якісно новий рівень через формування «ініціативних громад»;

- розкрито зміст і основні заходи щодо раціоналізованого реформування структурно-функціональної організації місцевого самоврядування в Україні; обґрунтовано позицію, що «Децентралізація 2.0» має зосередитися на: перегляді й уточненні функціонального наповнення кожного рівня місцевого самоврядування; врахуванні функціональних міських просторів; стимулюванні муніципальної взаємодії та міжмуніципальних об'єднань; розбудові сталої координації як вертикального, так і горизонтального характеру; оптимізації чисельності та структури виконавчих органів місцевих рад; реформуванні інституту місцевих державних адміністрацій; інституалізації механізмів публічної участі; перебудові систем міжбюджетних відносин; інтегрований просторово-економічній політиці; впровадженні системи стратегічного планування на місцевому рівні, орієнтованої на сталий розвиток, тощо;

- окреслено шляхи адаптації місцевого самоврядування в Україні до умов інформаційного суспільства; обґрунтовано думку про те, що переведення концепції «розумне місто» в площину муніципально-правового регулювання вимагає оновлення чинного Закону «Про місцеве самоврядування в Україні», внесення змін і доповнень до статутів територіальних громад, а також змін у структурі виконавчих органів місцевих рад;

- запропоновано загальні підходи до перетворення місцевого самоврядування на спосіб правового захисту прав і свобод людини і громадянина через реалізацію проєкту «Місто прав людини в Україні»; окреслено комплекс заходів, які зобов'язане буде в ініціативному порядку здійснити кожне з міст, яке погодиться взяти участь у ньому;

- визначено інноваційні способи поліпшення взаємодії муніципальної влади з громадянським суспільством та публічно-приватного партнерства через формування «активної громади», у тому числі шляхом: забезпечення всіх чотирьох рівнів участі громадськості на різних етапах прийняття політичних рішень (інформування, консультацію, діалог та партнерство); переходу від деліберативної (дорадчої) демократії до партисипаторної (учасницької) на муніципальному рівні; формування балансу між інституційною владою та громадянською свідомістю;

Удосконалено:

- доктринальні підходи до розуміння поступальності розвитку місцевого самоврядування в Україні; виокремлено п'ять етапів такого розвитку в аспекті їх інноваційності, визначено хронологічні межі кожного з етапів, надано їх змістовну характеристику;

- наукові погляди на перспективи конституційної реформи щодо децентралізації публічної влади в Україні; обґрунтовано позицію, що ключову роль у процесах демократизації в Україні матиме перехід від адміністративної та фінансової до політичної децентралізації, що означатиме визнання суб'єктів місцевого самоврядування рівноправними з державними суб'єктами учасниками політичного діалогу, розробку і впровадження різноманітних інструментів як деліберативної (дорадчої), так і партисипаторної (учасницької) демократії, принципову відмову від диктату і дріб'язкової опіки щодо місцевого самоврядування з боку держави;

Дістали подальшого розвитку:

- критичний аналіз сучасного стану місцевого самоврядування в Україні; визначено основні фактори, що зумовлюють необхідність його інноваційного реформування, серед яких: зростання попиту на більш якісні публічні послуги та потреба підвищення ефективності їх надання; ускладнення й багатоаспектність соціальних проблем, які треба розв'язувати на муніципальному рівні; необхідність поліпшення прозорості та підзвітності в умовах інформаційного суспільства; потреба забезпечення економічного розвитку та конкурентоспроможності суб'єктів господарювання на локальному рівні; необхідність адаптації системи місцевого самоврядування, забезпечення її стійкості й готовності до різного роду екстремальних ситуацій;

- наукові погляди на правові засади муніципальної реформи в Україні; обґрунтовано, що формування правових засад інноваційного розвитку вітчизняного місцевого

самоврядування має ґрунтуватися на загальних принципах, закріплених у ст. 4 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», та здійснюватися на засадах децентралізації, субсидіарності, інклюзивності, ефективності, передбачуваності, сталого розвитку;

- доктринальні засади реформування системно-структурної та функціонально-компетенційної організації місцевого самоврядування в Україні; обґрунтовано думку про те, що справді інноваційний характер мало б переведення більшої частини повноважень місцевого самоврядування з категорії делегованих у власні (самоврядні), а також завершення формування спроможного самоврядування не лише місцевого, але й регіонального рівня;

- пропозиції щодо вдосконалення конституційно-правового регулювання за предметом дослідження; зокрема, запропоновано: доповнити перелік суб'єктів інноваційної діяльності, закріплений у ст. 5 Закону України «Про інноваційну діяльність», суб'єктами місцевого самоврядування; переглянути результати об'єднання територіальних громад і укрупнення районів (проведених протягом 2015-2020 років), аби територіальна основа діяльності органів місцевого самоврядування надавала їм змогу ефективно надавати публічні послуги; у законах «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про місцеві державні адміністрації» закріпити норму, за якою в разі законодавчої конкуренції повноважень перевага має надаватися органам місцевого самоврядування; доповнити Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» статтею 31¹ «Повноваження в галузі інформатизації та впровадження новітніх технологій»; уніфікувати ключові параметри проведення місцевих ініціатив на рівні законодавства або типового положення.

Здобувачка має 8 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 статті у наукових фахових виданнях України, 0 монографій (наводиться аналіз наукових публікацій щодо дотримання вимог пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії) (зазначити наукові публікації):

1. Турченко М. А. Від Smart до Cognitive: чи готові правові інститути до еволюції міста, що вчиться? *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія: «Право»*. 2025. Вип. 39. С. 161–169.

DOI: <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2025-39-15>

URL: <https://periodicals.karazin.ua/law/article/view/26528/24296>

2. Турченко М. А. Трансформація міста у простір прав людини: виклики сучасності і світові стандарти. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія: «Право»*. 2025. Вип. 40. С. 97–103.

DOI: <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2025-40-09>

URL: <https://periodicals.karazin.ua/law/article/view/27998/25181>

3. Турченко М. А. «Ініціатива (не)карається»: як забезпечити активну участь громадян у місцевому самоврядуванні. *Український політико-правовий дискурс*. 2026. № 19.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18469763>

URL: <https://ppdnz.com.ua/index.php/home/article/view/517/415>

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти) та висловили зауваження:

РОСТОВСЬКА Карина Валеріївна, доктор юридичних наук, (12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право), доцент, доцент кафедри державно-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (голова ради).

Роботу оцінено позитивно, зауважень немає.

БАТАНОВ Олександр Васильович, доктор юридичних наук (12.00.02 – конституційне право; муніципальне право), професор, провідний науковий співробітник відділу конституційного права та місцевого самоврядування Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України (офіційний опонент)

1. Потребує більш глибокого конституційно-правового обґрунтування сама категорія «інноваційний розвиток місцевого самоврядування». Так, одним із центральних результатів дисертації є авторське визначення правових засад інноваційного розвитку місцевого самоврядування (стор. 7, 95 дисертації). Водночас запропонована дефініція фактично поєднує управлінські, організаційні, технологічні та правові елементи, що дещо розмиває її саме конституційно-правову природу. Автор визначає інновації через нові управлінські моделі, технології та методи підвищення ефективності діяльності органів місцевого самоврядування, однак меншою мірою розкриває їх зв'язок із конституційною природою місцевого самоврядування та процесами формування національного й європейського муніципалізму в цілому та його видів (форм) – цифрового муніципалізму, екологічного муніципалізму, мілітарного муніципалізму тощо.

У цьому контексті дискусійним видається питання, чи можуть інновації виступати самостійною конституційно-правовою категорією, чи вони є лише способом реалізації принципів місцевого самоврядування, передбачених Конституцією України та Європейською хартією місцевого самоврядування. Більш глибоке теоретичне розмежування цих категорій у вимірі національних та загальноєвропейських процесів формування муніципалізму та тенденцій розвитку муніципального права (антропологізація, цифровізація, екологізація, економізація тощо) посилює б доктринальну новизну роботи.

2. На наш погляд, обґрунтована у дисертації концепція «Децентралізації 2.0» (підрозділ 2.1 дисертації) потребує більшої конституційної визначеності з точки зору співвідношення принципу автономії місцевого самоврядування з принципом унітарності держави, цілісності системи публічної влади та конституційної відповідальності держави за забезпечення прав людини. Робота виграла б від більш ґрунтовного аналізу меж муніципальної автономії (правової, організаційної та економічної), особливо в умовах воєнного стану та програмного забезпечення післявоєнної відбудови, коли найбільш рельєфно проявилися проблеми гармонізації децентралізації та централізації, посилюються тенденції рецентралізації та зросло значення контрольної та координаційної ролі держави. Тобто мова йде не лише про позитивні наслідки децентралізації, а й ті ризики та виклики, які існують у цій сфері, коли під виглядом децентралізаційних реформаторських кроків, держава звужує права територіальних громад.

3. На наш погляд, особливої наукової аргументації потребує положення про політичну децентралізацію як наступний етап муніципальної реформи (стор. 116-119 дисертації). Мабуть твердження про необхідність переходу від адміністративної та фінансової до політичної децентралізації є одним із найбільш дискусійних висновків дисертації, що, на думку авторки, має привести до визнання суб'єктів місцевого самоврядування рівноправними учасниками політичного діалогу з державою. У цьому контексті ми, зокрема, доволі критично оцінюємо обґрунтовану у дисертації пропозицію переходу до бікамералізму зі створенням верхньої палати – Палати регіонів (стор. 117 дисертації).

Сумнівною у цьому аспекті також є ідея дисертантки щодо можливості «перезапуску» Ради регіонів при Президентові України як дорадчого органу при главі держави з питань, що стосуються територіального устрою, забезпечення територіальної цілісності держави, а також збалансованого й сталого регіонального розвитку (стор. 117 дисертації). Потри наявність конституційного права Президента України (п. 28 ч. 1 ст. 106 Конституції України) створювати у межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України, для здійснення своїх повноважень консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів і служб, практика існування таких формально-ритуальних інституцій з питань місцевого самоврядування протягом десятиліть була контрпродуктивною.

Безперечно, такий підхід є перспективним, однак він потребує значно глибокого конституційно-правового обґрунтування. Зокрема, залишається відкритим питання, чи не призведе подібне розуміння політичної децентралізації до зміни усталеної конституційної моделі взаємовідносин державної влади та місцевого самоврядування, а також яким чином

ця концепція узгоджується з принципами народного суверенітету, унітаризму, субсидіарності, автономії муніципальної влади тощо.

Безумовно, необхідність завершення формування спроможного самоврядування не лише місцевого, але й регіонального рівня, на що звертає увагу авторка (стор. 117 дисертації), не викликає жодного сумніву. Втім, на наше переконання, точками зростання потенціалу регіональних влад мають бути насамперед дієздатні територіальні громади, а не додаткові державні інституції, які б опікувалися відповідними питаннями.

4. Вважаємо, що обґрунтований у дисертації цифровий напрям інноваційного розвитку місцевого самоврядування потребує виходу за межі концепції «Smart City» (підрозділ 2.2 дисертації) та врахування сучасної доктрини цифрового конституціоналізму.

Автор цілком слушно визначає адаптацію місцевого самоврядування до інформаційного суспільства одним із пріоритетних напрямів його інноваційного розвитку. Разом із тим запропонована концепція переважно зосереджується на технологічних та організаційних аспектах моделі «Smart City».

Натомість сучасна європейська правова доктрина дедалі більше акцентує увагу на проблематиці цифрового конституціоналізму, алгоритмічного врядування, захисту персональних даних, цифрової рівності, цифрової інклюзії та цифрових прав людини. Саме інтеграція цих підходів дозволила б значно розширити конституційно-правовий зміст запропонованої автором моделі цифрової трансформації місцевого самоврядування.

5. Вважаємо, що запропонована у дисертації концепція гуманізації місцевого самоврядування через модель «Місто прав людини» (підрозділ 2.3 дисертації) потребує поглиблення у світлі доктрини муніципалізму як складової системи сучасного конституціоналізму. Безперечно позитивною є спроба автора пов'язати розвиток місцевого самоврядування із захистом прав людини. Проте дисертація переважно розглядає концепцію «Міста прав людини» як окремий напрям інноваційного розвитку, тоді як сучасна доктрина муніципального права, муніципалізму та в цілому конституціоналізму дедалі частіше виходить із того, що забезпечення прав людини є не окремою функцією місцевого самоврядування, а його конституційною сутністю.

У зв'язку з цим більш доцільним вбачається широкий аналіз взаємозв'язку між місцевою демократією, муніципальними правами людини, принципом людиноцентризму та позитивними обов'язками органів місцевого самоврядування щодо забезпечення конституційних прав і свобод тощо у фокусі загальних проблем формування конституціоналізму та муніципалізму в Україні.

ПЕТРИШИН Олег Олександрович, кандидат юридичних наук (12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень), старший дослідник, доцент кафедри права Європейського Союзу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого **(офіційний опонент)**

Роботу оцінено позитивно, висловлено зауваження:

1. Авторське визначення правових засад інноваційного розвитку місцевого самоврядування є достатньо змістовним, однак у роботі доцільно було б більш чітко розмежувати категорії «інновація», «реформа», «модернізація», «цифрова трансформація» та «організаційний розвиток», що сприяло б підвищенню термінологічної визначеності дослідження, оскільки подекуди в дисертації (зокрема, в підрозділі 1.3) ці категорії використовуються як взаємозамінні.

2. Запропонована концепція «Децентралізація 2.0» є перспективною та заслуговує на підтримку, проте окремі її положення мають програмний характер. Було б доцільно конкретизувати етапи реалізації запропонованих змін, їх нормативне забезпечення та очікувані критерії ефективності. Крім того, положення щодо політичної децентралізації потребують більш детального визначення її конституційно-правових меж та співвідношення з принципом унітарності держави.

3. У підрозділі 2.2, присвяченому цифровізації місцевого самоврядування, доцільно було б ширше розглянути питання правового регулювання використання технологій штучного інтелекту, алгоритмічного прийняття управлінських рішень, захисту персональних даних та кібербезпеки муніципальних інформаційних систем.

4. Запропонована концепція «Міста прав людини» є цікавою та інноваційною, однак її практична реалізація могла б бути підсилена більш ґрунтовним порівняльно-правовим аналізом досвіду держав – членів Європейського Союзу та визначенням механізмів імплементації відповідних стандартів у систему українського муніципального права.

5. Окремі пропозиції щодо вдосконалення законодавства України могли б бути доповнені проєктами конкретних змін до законів або орієнтовними редакціями відповідних норм, що посилює б практичну спрямованість дослідження.

ВОРОНОВ Марк Миколайович, кандидат юридичних наук (12.00.02 – конституційне право), доцент, доцент кафедри конституційного і муніципального права юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (**офіційний рецензент**).

Роботу оцінено позитивно, висловлено зауваження:

1. У підрозділі 1.1., аналізуючи розвиток місцевого самоврядування в Україні за роки незалежності в аспекті його інноваційності, авторка цілком слушно зазначає, що «пріоритетним напрямком подолання розпорошеності вітчизняного законодавства про місцеве самоврядування на початку 2000-х років вважалося прийняття Муніципального кодексу, втім відсутність політичної волі щодо кодифікації муніципального законодавства з боку вищих органів державної влади України поступово призвела до фактичної відмови наукової спільноти від пошуків певних інновацій у даному напрямку (с. 26 дисертації). При цьому дисертантка утрималася від висловлення власної позиції щодо доцільності кодифікації муніципального законодавства, тож хотілося б почути її під час публічного захисту.

2. У підрозділі 1.3., досліджуючи поняття, умови та принципи формування правових засад інноваційного розвитку місцевого самоврядування, дисертантка вказує, що ключовими напрямками інновацій у місцевому самоврядуванні на сьогодні є цифрова трансформація та розумні міста; послуги, орієнтовані на громадян, і персоналізована залученість громадян до процесів муніципального управління; спільні екосистеми тощо. При цьому, на її думку, кожен із названих напрямів потребує створення відповідних правових засад (с. 93 дисертації). У контексті попереднього зауваження, виникає питання, що має на увазі авторка під «відповідними правовими засадами»: відображення цих напрямів у вигляді спеціальних розділів у майбутньому Муніципальному кодексі України чи прийняття окремих законів за кожним із цих напрямів?

3. Значну увагу в дисертації приділено ролі пересічних громадян (жителів) у процесах інноваційного розвитку місцевого самоврядування: від запровадження трирівневої системи колективних суб'єктів місцевого самоврядування (територіальна громада – територіальна спільнота району – територіальна спільнота області) до концепції «ініціативних громад». Втім дисертантка не фіксує свого ставлення до того, що законодавець у травні 2024 року фактично виключив іноземців, котрі проживають в Україні, з числа жителів як суб'єктів місцевого самоврядування. Вважаємо, що позиція дисертантки з даного питання має бути оприлюднена під час публічного захисту.

4. Розглядаючи питання формування та практичної реалізації концепту «ініціативної громада» як нового рівня взаємодії муніципальної влади з громадянським суспільством та публічно-приватного партнерства (підрозділ 2.4 дисертації), авторці варто було звернути увагу на концептуальні проблеми визнання територіальної громади юридичною особою публічного права. Попри неоднозначне ставлення до відповідного питання у вітчизняній правовій доктрині та у колі політичних експертів, народних депутатів та практиків місцевого самоврядування, це питання є одним з ключових у контексті конституціоналізації правосуб'єктності громади як дієздатної та самодостатньої одиниці місцевого самоврядування

та адміністративного-територіального устрою, а, отже, важливим в аспекті забезпечення інноваційного розвитку місцевого самоврядування. На відміну від усталеної зарубіжної практики конституційної регламентації статусу первинних суб'єктів місцевого самоврядування як юридичних осіб, вітчизняне конституційне та цивільне законодавство не містить подібних норм та принципів. Тому у цьому аспекті позиція та аргументація дисертантки потребує конкретизації, деталізації та більш ґрунтовного аналізу.

ГУДЗЬ Людмила Вячеславівна, кандидат юридичних наук (12.00.02 – конституційне право; Муніципальне право), доцент, доцент кафедри конституційного і муніципального права юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (**офіційний рецензент**)

Роботу оцінено позитивно, висловлено зауваження:

1. У висновках до розділу 1 у п. 4 зазначається про доцільність доповнення переліку суб'єктів інноваційної діяльності, закріпленого у ст. 5 Закону України «Про інноваційну діяльність», органами державної влади та місцевого самоврядування. Поділяючи слушну позицію дисертанта щодо необхідності нормативного закріплення статусу органів місцевого самоврядування як суб'єктів інноваційної діяльності, хотілося б почути думку дисертанта: як узгоджується статус органу місцевого самоврядування як «суб'єкта інноваційної діяльності» (що передбачає творчий пошук та варіативність) із імперативним принципом законності, закріпленим у ч. 2 ст. 19 Конституції України, згідно з яким органи влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України?

2. На с. 116–117 дисертації дисертант зазначає, що важливим кроком у напрямку політичної децентралізації стало б посилення місцевого й регіонального впливу на структуру вітчизняного парламенту. Це можна було б зробити шляхом переходу до бікамералізму зі створенням верхньої палати – Палати регіонів. Підтримуючи в цілому таку пропозицію, як механізм посилення представництва регіональних інтересів та вдосконалення системи стримувань і противаг, цікава думка дисертанта: чи така модель може призвести до ускладнення законодавчого процесу, зростання політичних конфліктів і додаткових бюджетних витрат, особливо у післявоєнний період?

3. На наш погляд, істотно збагатило б роботу більш широке і системне викладення основних загроз і викликів, котрі породжує запровадження технологій «Розумного міста» та безпеки даних, так само як і наукове обґрунтування основних факторів, що стоять на заваді більш швидкому удосконаленню нормативно-правової бази щодо «Розумних міст».

4. У рамках реалізації проекту «Місто прав людини в Україні» дисертантка пропонує кожному з міст, яке погодиться взяти участь у ньому, в ініціативному порядку здійснити певний комплекс заходів, у тому числі «створити комунальну правозахисну мережу у складі органів місцевого самоврядування та громадських формувань» (с. 176, 202 дисертації). У даному контексті хотілося б почути її думку щодо доцільності запровадження в Україні посад муніципальних омбудсменів. Як відомо, у Великій Британії такий інститут був запроваджений ще у 70-х роках минулого століття Законом про місцеве управління, а тепер функціонує в Індії, Канаді, Новій Зеландії, Південно-Африканській Республіці, Франції та багатьох інших державах світу. На жаль, у тексті дисертації аналіз перспектив запровадження інституту місцевого омбудсмена в Україні відсутнє, тож вважаємо за доцільне, аби це питання було розкрито нею під час публічного захисту.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» немає членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада **присуджує**

Марії Андріївні Турченко

(власне ім'я, прізвище, здобувача (ки) у давальному відмінку)

ступінь/ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право
(галузь знань)

за спеціальністю (спеціальностями) 081 Право
(код і найменування спеціальності (спеціальностей))

відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Окрема думка члена разової ради додається (за наявності).

Голова разової спеціалізованої вченої ради _____ (підпис)

Карина РОСТОВСЬКА

(власне ім'я та прізвище)